

ЗМІСТ ВОЄННИХ РИЗИКІВ У СТРАХУВАННІ

В сучасних складних умовах воєнного стану в Україні важливим є усвідомлення наявних ризиків життєдіяльності суспільства та їх масштабів. Таке усвідомлення вимагає активізації антиризикової діяльності у всіх сферах життя громадян, де вагомим елементом виступає страхування. При цьому, для ефективного задіяння страхування необхідним є чітке визначення воєнних ризиків, їх змісту, переліку страхових подій та всіх інших елементів страхового процесу. Насамперед, важливим, в даному контексті, є чіткість понять «воєнний ризик» та «військовий ризик», які застосовуються в договорах страхування. Використання зазначених понять часто ототожнюється та немає правового забезпечення. Правильне розуміння співвідношення понять «воєнний» та «військовий» сприятиме ефективному використанню страхування, як форми страхового захисту від нагальних ризиків.

Так, Академічний тлумачний словник української мови визначає, що слово «воєнний» - той, що стосується війни, пов'язаний з нею, тобто походить від слова «війна». Слово «військовий» стосується армії та пов'язаний із словом «військо». Часто невинуватим є заміщення цих слів у мові та документах. Аналогічним чином, поняття «воєнні ризики» пов'язано із воєнними діями, конфліктами, загрозами, а «військові ризики» - із ризиками війська чи армії.

Отже розмежування «воєнні» та «військові» ризики відбувається відповідно смислового та понятійного навантаження таких слів як «війна» та «військо».

У класичному страхуванні поняття воєнного ризику є досить умовним, оскільки містить значне коло ризиків. Найбільш поширеним та історично першим захист від воєнних ризиків був у морському страхуванні. За таким страхуванням страховик відшкодовує збитки втрат або пошкоджень застрахованого майна внаслідок його захоплення, арешту, затримання, піратського нападу, підризу на мінах, торпедах, бомбах тощо внаслідок будь-яких воєнних дій, громадських заворушень, дій зловмисників, а також в результаті страйків, локаутів. Не зважаючи на широкий обсяг покриття страхування воєнних ризиків діє лише у мирний час або в умовах обмеженого воєнного конфлікту. Страхування автоматично припиняється, з початком воєнних дій із застосуванням ядерної зброї, війни між постійними членами Ради Безпеки ООН, реквізиції застрахованого майна будь-якою державою з виплатою компенсації. Пізніше, деякі елементи умов морського страхування були впроваджені в страхування авіаційних, транспортних, екологічних ризиків.

Деякі страхові компанії, укладаючи договори страхування, закладають в умови надання страхового захисту воєнні ризики. При цьому можуть покриватися такі небезпеки, як викрадення людей та отримання викупу, саботаж, екстрена евакуація, травми працівників, втрата чи пошкодження майна й вантажів. Страхування воєнних ризиків вважається недоцільним здійснювати в стандартному договорі поряд з іншими ризиками, а пропонується надавати такий захист окремим полісом, оскільки такі ризи є особливими та страхові компанії нездані точно та об'єктивно оцінити збиток, а відтак і встановити розмір відповідної страхової премії.

Інші страхові компанії при здійсненні страхування окреслюють воєнні ризики як ризики війни, тероризму та громадських заворушень (PVI), що передбачає покриття таких ризиків як тероризм, саботаж, бунти та/або страйки та/або громадські заворушення, навмисне пошкодження, заколот, революція і повстання, військовий та/або державний переворот, війна та/або громадянська війна.

Стосовно бізнесу та інвестицій в умовах сьогодення Національна Рада по відновленню України пропонує донорам реалізувати ще до завершення війни концепцію воєнного страхування як основу залучення інвестицій. Але при цьому, на жаль, не уточнюється перелік та обсяг наслідків, на випадок яких необхідно здійснювати страхування. Пропонується, на основі вивчення міжнародного досвіду, створити з Міжнародною фінансовою організацією загальний трастовий фонд для виплати компенсацій за збиток, спричинений бойовими діями активам бізнесу та громадян.

Таким чином, зміст воєнних ризиків має різне наповнення на рівні страховиків, громадських організацій, державних органів, що вимагає відповідної уніфікації для розвитку страхування воєнних ризиків.